

СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Ключові слова: стратегія, розвиток, виробнича система, варіант розвитку, автотранспортне підприємство, стратегічний розвиток.

Розвиток і поглиблення ринкових відносин в економіці малого і середнього бізнесу як основних суб'єктів ринку, безперервне зростання кількості підприємств і організацій різної форми власності вимагає від автомобільного транспорту відповідних змін та перетворень, які дозволили б йому найкращим чином відповідати потребам сьогодення як по своїй технічній базі, так і по структурі та організації транспортного обслуговування як пасажирів, так і господарюючих суб'єктів. В той же час швидке формування ринку транспортних послуг, зміни конкурентного середовища і конкурентних умов, зумовлюють велику ступінь невизначеності роботи автотранспортних фірм і організацій, а також їх залежність від коливань ринкової ситуації, робить неможливим використання традиційних підходів і методів подальшого їх розвитку. В сучасних ринкових умовах автотранспортні підприємства, та невеликі за розміром автотранспортні фірми доцільно розглядати як відкриті системи, які вимушені самостійно шукати шляхи свого подальшого розвитку в умовах досить динамічного зовнішнього середовища, реагувати на його зміни для того, щоб бути конкурентоспроможними і самодостатніми в своєму розвитку і стані.

На основі аналізу наукових робіт встановлено сутність поняття організаційно-технічного розвитку як комплексу активних, незворотних, спрямованих, закономірних змін, що передбачають їх реалізацію шляхом трансформації технічних характеристик обладнання, технологічних і організаційних процесів, і на цій основі, підвищення потенціалу виробничої системи, її спроможності забезпечувати випуск продукції (надання послуг) в необхідній кількості та асортименті з параметрами якості, що вимагаються, при мінімальних витратах, протидіючи при цьому негативним впливам зовнішнього середовища, що постійно змінюється.

Розвиток підприємства залежить від великої кількості факторів які в загальному випадку поділяються на екзогенні фактори, ендогенні фактори та динамічність підприємства

Виходячи з аналізу наведених факторів можна стверджувати що стратегія розвитку підприємства повинна бути спрямована на посилення і створення внутрішніх переваг з урахуванням зовнішнього середовища, а також на розвиток його динамічних здібностей. Але слід зазначити, що єдиної стратегії для всіх підприємств не існує, бо кожне з них є унікальним і його розвиток залежить від наявного потенціалу і від зовнішніх факторів.

Стратегія розвитку підприємства залежить від конкретної ситуації, що склалася як всередині підприємства, так і у зовнішньому оточенні на час її розроблення. Кількість стратегій розвитку підприємства та їх варіантів при цьому є практично необмеженою. Проте усім стратегіям притаманні певні ознаки, які дозволяють об'єднати їх у види.

Розглядаючи базові корпоративні та бізнес стратегії розвитку підприємств, з урахуванням факторів, що визначають вибір стратегій та їх альтернативних варіантів, можна прийти до висновку, що для виробничих систем автомобільного транспорту на сучасному етапі їх розвитку найбільш доцільними, а головне реально можливими, є:

- стратегія контролю за витратами, яка найефективніше може реалізуватись у вигляді оновлення та розширення парку транспортних засобів. Реалізація цих процесів забезпечить також техніко-технологічний розвиток підприємства та інтенсифікацію його діяльності;
- стратегія фокусування (спеціалізації), яка відносно автотранспортних підприємств, може мати різні варіанти – це і спеціалізація за видами перевезень, за видами рухомого складу, внутрішня спеціалізація виробничо-технічної бази підприємства і таке інше;
- стратегія диверсифікації - основною ціллю якої для підприємств автомобільного транспорту є розширення сфери діяльності та зростання обсягів перевезень;
- стратегія скорочення, яка для виробничих систем транспорту, полягає в проведенні структурних, функціональних, управлінських і організаційних змін і може найбільш ефективно реалізуватися в проектах трансформації підприємства.

Вирішення задач організаційно-технічного розвитку вимагає глибокого і всебічного аналізу як кінцевих, так і поточних якісних характеристик показників і тенденцій їх динаміки, широкого використання економіко-математичних методів.

Оптимальний вибір стратегій розвитку є однією із важливих функцій системи підтримки прийняття рішень в управлінні проектами.

Вибір найбільш ефективного варіанту (проекту) стратегії розвитку виробничої системи з множини можливих альтернатив є досить важливим і відповідальним етапом. Правильний вибір стратегії та її варіанту обумовлює в подальшому ефективність функціонування виробничої системи а в багатьох випадках можливість її подальшого існування. Задача вибору найбільш ефективного варіанту стратегії розвитку виробничої системи є типовою задачею багатокритеріального вибору яка вирішується в умовах невизначеності.

Для багатокритеріального вибору найкращого варіанту стратегії розвитку в умовах невизначеності запропоновано використання методу нечіткої логіки «методу найгіршого випадку», основу якого складають принцип перетинання нечітких критеріїв Белмана–Заде і 9-бальна шкала лінгвістичних оцінок Сааті. Перевага цього методу полягає в тому, що при його використанні не застосовуються трудомікі процедури, пов'язані з побудовою і обробкою матриць парних порівнянь.